

Arbejdernes Byggeforening af 1865

Kartoffelrækkerne

10. februar 2006

Indholdsfortegnelse

Indledning		1
Kapitel I	1 Boligforholdene i København imellem 1850 – 1900	3
	1.1 Levevilkår	3
	1.2 Nye muligheder	4
Kapitel II	2 Opførelsen af Arbejdernes Byggeforening af 1865	6
	2.1 Formålet med Arbejdernes Byggeforening	6
	2.2 Stiftelsen af Arbejdernes Byggeforening	7
	2.3 Husenes fordeling blandt medlemmerne	8
	2.4 Opførelsen af Kartoffelrækkerne	8
	2.5 Huslejepriser	10
Kapitel III	3 Undersøgelse og resultater af husenes beboersammensætning i 1885	11
	3.1 Kildemateriale	11
	3.2 Resultater fra Rigsarkivet	12
Kapitel IIII	4 Husejerforeningen ved Øster Farimagsgade i dag	14
	4.1 Kildemateriale	14
	4.2 Resultater fra boligundersøgelse	15
Konklusion		16
Litteraturliste		18
Bilag		20

Det øverste billede på forsiden viser et gammelt billede, taget ned igennem Høyensgade, set fra Øster Søgade. Det nederste viser synet ud over Kartoffelrækkerne fotograferet i 2004. Begge er fundet på Kartoffelrækkernes hjemmeside.

Indledning

Vue'et henover de 11 gader er ikke til at tage fejl af. De ligger dér som kartofler på række mellem det tidligere voldanlæg og Sortedamssøen, og det har de gjort i over 120 år. Hvis man for 500 år siden ville have været ud og inspicere, måtte man tage en svømmetur under vandet, da størstedelen af området lå på bunden af søerne, som endnu ikke var dæmmed ind. Da området i 1700-tallet blev inddæmmed, blev den meget fugtige jord brugt til græsning. Senere hen kom der marker af en meget høj standard og specielt kartofflen blev dyrket her, deraf kommer navnet Kartoffelrækkerne.²

Siden jeg blev født i 1986, har jeg boet i Abildgaardsgade 49, i en af de 11 gader i Kartoffelrækkerne på Østerbro i København. Jeg har igennem min barndom tit gået og tænkt på, hvorfor der blev bygget så mange rækkehuse netop her, og ikke lejligheder, som ellers udgør hovedparten af byens boliger. Det var derfor ret naturligt for mig, at min opgave skulle fokusere på Københavns boligudvikling og Arbejdernes Byggeförening af 1865, som opførte Kartoffelrækkerne mellem 1873 - 1889.

I opgaven vil jeg undersøge, hvad der lå til grund for oprettelsen af Arbejdernes Byggeförening i 1865 og dens formål. For at forstå dette, er det vigtigt at undersøge, hvordan boligforholdene og levevilkårene var i København i sidste halvdel af 1800-tallet.

Med data fra Rigsarkivets folketællinger og Politiets Mandtalsopgørelser fra Stadsarkivet, vil jeg se nærmere på, om det rent faktisk var sådan, at det var arbejdere, der flyttede ind i husene, som det oprindeligt var tænkt, samt hvor mange der rent faktisk boede i husene på daværende tidspunkt.

¹ Foto over Kartoffelrækkernes 11 gader, set fra taget af Bording Friskole.

² Kartoffelrækkerne side 25

Da mit fokus også er at undersøge, om den sociale sammensætning har ændret sig, vil jeg lave en boligundersøgelse, som omhandler de nuværende beboere i Abildgaardsgade, deres stilling samt antallet af beboere. Formålet er at se om Arbejdernes Byggeforenings oprindelige mål holdt stik, nemlig at husene var boliger bygget til arbejderne. Jeg vil herefter sammenligne resultaterne fra min boligundersøgelse med mine data for at vurdere om den sociale sammensætning har ændret sig. Mit kildemateriale er hentet på Det kongelige Bibliotek, Rigsarkivet, Stadsarkivet, Bymuseet, Arbejdermuseet, Arbejderbevægelsens Arkiv og Bibliotek, Østerbro Lokalarkiv, samt jubilæumsskrifter om Kartoffelrækkerne.

1. Boligforholdene i København imellem 1850 - 1900

Det 19. århundrede er udvandringens århundrede³. Godt 300.000 danskere udvandrede til Amerika for at prøve lykken. Mange hundrede tusinde danskere valgte en anden vej, nemlig at indvandre til storbyerne. Med håbet om en bedre tilværelse, og muligheden for at få arbejde i industrien, rejste folk fra landet til byerne. Det moderne København voksede frem i takt med, at den hektiske byggeaktivitet påbegyndtes i 1860 – 70'erne. Men hvad var årsagen til denne byggeaktivitet? København var en fæstningsby, og som følge af det havde den ligget inden for det massive fæstningsværk og voldanlæg i 200 år. I denne periode, havde det ikke været muligt at bygge uden for voldene, eller i hvert fald kun at opføre små lette træbygninger, der let kunne afbrændes eller fjernes i tilfælde af krig, da områderne her skulle være ubebyggede af militære hensyn⁴. Inde bag voldene blev presset større og større. Byens størrelse var ikke forøget siden Christian den Fjerdes tid, samtidig var indbyggertallet seksdoblet ved Frederik den Syvendes tid⁵. I midten af 1800-tallet var byen fyldt til bristepunktet med 120.000 mennesker stuvet sammen.

1.2 Levevilkår

Men hvordan boede alle disse mennekser så sammen? De boede meget tæt, faktisk klods op ad hinanden. Ejendommene blev udbygget af de kommunale myndigheder og bygherrer, som byggede højere og meget tættere med flere side- og baghuse. Selv i kældre og oppe under tagryggene boede folk. Mange steder var rumhøjden 1,85-2 m, og med hensynt til kvartradmetersplads, var der de fleste steder 2-6 m² til hver. Der var ingen kloakering, og vandet var udrikkeligt⁶. Gaderne stank af affald, mødding, urin og afføring og så var rotteplagen et stort problem. Lokummerne lå enten i gården eller under trappen. De var kraftigt overbelastede af de mange beboere. Der er ingen tvivl om, at de sanitære forhold var meget kritisable. Dødeligheden var meget høj i fattigkvartererne. Rig og fattig boede tæt op ad hinanden og travede hen over de samme uhumske fortove. Arbejderne var i flertal, men København var borgerskabets by⁷. Da den nye grundlov af 1849 kom, fik tidens nye ideal, liberalismen, frit spil og industriborgerskabet forstod at øge deres kapital. København forandrede sig til en begyndende storby påvirket af kulturelle strømninger fra Europa⁸. Det

³ Kartoffelrækkerne s.25

⁴ Det moderne gennembrud s.30

⁵ Arbejdernes Byggeforening Virksomhed side 3

⁶ Det moderne gennembrud s.30

⁷ Det moderne gennembrud s.30

⁸ Det moderne gennembrud s.30

uholdbare i netop det overbefolkede København, var først og fremmest, at der nu var så mange fattige i byen. Derudover var der den politiske trussel, som lå i at undertrykke en hel arbejderklasse ved at give dem så usle boligforhold, at det måske kunne føre til en samlet opstand. Blandt læger var der en frygt for, at epidemierne ville ramme København, men deres bekymringer blev ikke hørt⁹. Bekymringen var fuldt begrundet: i 1853 blev byen ramt af en koleraepidemi, hvor mere end 3 % af hele byens befolkning døde – 4.000 mennesker. Dette åbnede øjnene hos myndighederne for det uholdbare i boligforholdene, samt blandt byens borgerskab, som jo levede side om side med de fattige, og dermed selv kunne smittes af koleraen. Et andet vigtigt element i samfundsudviklingen, som har indflydelse på dannelsen af Arbejdernes Byggeforening, er aktiviteterne omkring dannelsen af arbejderbevægelsen i starten af 1870'erne. Der afholdtes en række møder med henblik på at organisere arbejderne for at opnå politisk indflydelse og forbedringer af arbejds løn og levevilkår¹⁰. Dette er ikke noget jeg vil gå nærmere ind på, men en vigtig del af Arbejdernes Byggeforenings formål, som jeg vil beskrive senere.

1.3 Nye muligheder

Fra midten af 1850'erne skete der adskillige ændringer. Efter den store koleraepidemi, måtte der gøres noget for at løsne op for boligproblemerne i København, og i 1854 opførte lægeforeningen, med *Emil Hornemann* som formand et antal arbejderboliger udenfor byen på Øster Fælled. At arbejderboligerne blev bygget uden for byen, skyldtes en ændring i bestemmelsen om demarkationslinien, der betød at området mellem søerne og Jagtvej – Falkonér Allé var blevet givet fri til bebyggelse. ”Brumleby”¹¹ som stedet kaldes i dag, var første forsøg på at skaffe den ubemidlede arbejderklasse billige og sunde boliger på et filantropisk grundlag efter opførelsen. Fæstningsanlæggets forhenværende adgange ind og ud af byen, nemlig de fire porte på Vester-, Nørre- og Østervold, samt Amagerport, blev nedrevet i 1857, samtidig med at Københavns status som fæstningsby blev ophævet. Dermed startede nybyggeriet på brokvartererne, hvor især Nørrebro og Vesterbro blev bebygget hurtigt, voldsomt og meget planløst.

Altså boligsituationen på daværende tidspunkt var som nævnt påvirket af overbefolkningen i byen, dårlige hygiejniske forhold, fare for epidemier og spekulation i boligbyggeriet.

⁹ Det moderne gennembrud s.30

¹⁰ Gyldendals Tibinds Leksikon – a-bok, 1977

¹¹ ”Brumleby” er netop kommet med i Kulturudvalget nye arkitekturkanon, med den begrundelse, at det er en ny måde at forstå boligen på i Danmark, som har dannet forbillede. Vægten var lagt på lavt byggeri med lys og luft imellem boligerne og dermed trivsel for beboerne (Pol.24.01.06)

Op igennem 1860- 70'erne blev der bygget utroligt meget alle vegne, men uden nogle specielle reguleringer. Dette medførte et usselt spekulationsbyggeri, hvor den nye arbejderklasse flyttede ind¹². På grund af ovennævnte forhold var der et meget stort behov for bedre og sundere boliger, og da demarkationslinjen blev frigjort i 1867, var vejen banet for Arbejdernes Byggeforenings opførelse af Kartoffelrækkerne, fordi demarkationslinjen og området mellem voldanlægget og brokvartererne blev frigivet til bebyggelse.

Fremadsynethed i den Byggeforening, som arbejderne stiftede i 1865 bestod i, at foreningen erhvervede arealet ved søerne i 1872, på et tidspunkt, hvor mange syntes, at grunden lå langt uden for byen. I næste kapitel vil jeg se nærmere på foreningens dannelse og aktiviteter.

Kartoffelrækkerne. København i fugleperspektiv 1856, side 23

¹² Det moderne gennembrud s.30

2. Oprettelsen af Arbejdernes byggeforening

2.1 Formålet med Arbejdernes Byggeforening

Den 25. oktober 1865 var der møde i Arbejderforeningen af 1860. Initiativtager var lægen *F.F. Ulrik* (1818-1917)¹³, som holdt et foredrag om ”Småfolks Selvhjælp og Samarbejde i andre Lande”¹⁴. Han var inspireret af Rockdale i England, hvor flonelsvæverne havde sluttet sig sammen, i en art brugs- og byggeforening, og skabt deres egne selvstændige boliger og kulturmiljø. Han fortalte engageret om, hvordan arbejderne selv havde afhjulpet bolignøden gennem hjælp til selvhjælp. Igennem sit arbejde som distriktslæge på Christianshavn, havde han stort kendskab til områdets fattigdom samt usle boliger, og hvordan dette hang sammen med sygdom og høj dødelighed. Boligkvarteret omkring Christianshavn var på det tidspunkt et af de dårligst stillede. Han fandt hurtigt ud af, at der var et stort behov for nogle ordentlige boliger til de københavnske arbejdere. For *F.F. Ulrik* var målet med en byggeforening ikke kun at bygge boliger. Selve foreningen med dens opsparring skulle have en opdragende funktion på arbejderne. De skulle af egne kræfter, ved sparsommelighed og med små bidrag kunne forbedre deres kår. De skulle endvidere selv styre foreningen for derved at skabe ansvar, selvrespekt og moral. Det pædagogiske mål var langsigtiget, nemlig at dygtiggøre dem til at deltage i det politiske liv¹⁵. Sammen med arbejds husets inspektør, *F.C. Bülow*, og kontorist *Eigtved*, fra det nærliggende *Burmeister & Wain's* skibsbyggeri, udtænkte *F.F. Ulrik* planerne for Arbejdernes Byggeforening. *F.F. Ulriks* foredrag om ”Småfolks Selvhjælp og Samarbejde i andre Lande” blev slået op på *Burmeister & Wains* værksteder, hvor det vakte arbejdernes interesse. Efter flere sammenkomster mellem *Ulrik*, *Bülow*, *Burmeister*, *Eigtved*, samt deltagelse fra de forskellige værksteder på B&W, blev det bestemt, at der skulle rettes henvendelse til Borgmester Gammeltoft, for at opnå hans og magistratens velvilje ved behandlingen af den påtænkte forenings forhold til København kommune¹⁶. Opsummerende var der flere formål med foreningen. Der var den opdragende funktion, at arbejderne gennem flid og sparsommelighed kunne forbedre egne kår. Der var ansvarlighedselementet, der samtidig havde et pædagogisk langsigtet formål, nemlig at opdrage til politiske deltagelse.

¹³ Arbejdernes Byggeforenings Virksomhed side 11

¹⁴ København før og nu – og aldrig, Nørrevold, Østervold og Kastellet. Side 267

¹⁵ Speciale af I.M.K.H side 9

¹⁶ Arbejdernes Byggeforenings Virksomhed side 4

2.2 Stiftelsen af Arbejdernes Byggeforening

Den 20. november 1865 blev Arbejdernes Byggeforening stiftet officielt af de tilstedeværende arbejdere fra B&W. Formålet var ved medlemmernes egne økonomiske midler at bygge ordentlige boliger til arbejdere og håndværkere¹⁷. Bestyrelsens medlemmer var jernstøber *N.B. Hallin* (formand), *F.F. Ulrik* (næstformand), inspektør *F.C. Bülow*, værkfører *P. Rasmussen*, værkfører *J. Eiler*, maskinarbejder *J. Holm* og maskinmester i Marinen *N.C. Jensen*¹⁸. Derudover blev der nedsat et repræsentantskab på 20 medlemmer. Bestyrelsens medlemmer stillede deres faglige viden, erfaring og tid til rådighed for foreningen uden at modtage løn. Det har haft en kolossal betydning for foreningens overlevelse, at så betydningsfulde mænd har siddet i bestyrelsen. Her er det også vigtig at nævne en anden meget fremtrædende person, nemlig grosserer *Moses Melchior* (1825-1912), næstformand og senere formand, i alt arbejdede han frivilligt for foreningen i 45 år¹⁹. Han var overbevist om den økonomiske og moralske gavn, denne ydede sine medlemmer. *Moses Melchior* var meget gavmild, og han gav mange store pengesummer til gode formål, men Arbejdernes Byggeforening fik aldrig nogle af hans penge, da dette ville gå imod foreningens formål, som jo lød at arbejderne gennem flid og sparsommelighed kunne forbedre sine kår, så nyttede det jo ikke noget med pengegaver. Han var meget fremsynet, tænkte i penge, investeringer og ydede korte lån til foreningen. Han var initiativtager til det fordelagtige køb af grunde uden for byen, som ikke alle så det fornuftige i på daværende tidspunkt, men det skulle senere hen vise sig at være rigtige gode investeringer.

Foreningen var på en gang både en byggeforening og et opsparingsselskab²⁰. Medlemmerne betalte 1 mark om ugen, ved møntændringen til krone/øre enheden i 1875 blev det til 35 øre om ugen. Indskuddet var på 2 kr. Den ugentlige indbetaling var nøje beregnet. Den var så høj, at arbejderne ikke også skulle have råd til at købe akvavit, hvilket så igen kunne have indflydelse på moral og sundhed blandt arbejderne. I sidste ende måske et problem, fordi en så stor indbetaling var for høj for mange arbejdere.

På basis af medlemmernes indbetalinger kunne foreningen tage lån og opføre småhuse. Forenings første byggeaktiviteter kom forholdsvis hurtigt i gang, fordi forening modtog en gave fra en privat i form af en grund i Sundby på Amager. Her blev foreningens første huse bygget i 1867. I disse huse,

¹⁷ Arbejdernes Byggeforenings Virksomhed side 3

¹⁸ Kartoffelrækkerne side 31

¹⁹ Arbejdernes Byggeforenings Virksomhed side 15

²⁰ S.E. Rasmussen Købehavn side 108

var lejligheder mindre end 25 m². Årsagen hertil var, at boliger op til 25 m² var fritaget for byggeafgift. Dermed kunne foreningen sikre billige boliger til medlemmerne.

De næste huse blev bygget i *Schønbergsgade* på Frederiksberg, i 1870 byggede foreningen i *Gernersgade, Krusemyntegade og Sct. Paulsgade* ved Nyboder i indre by. I 1874-1877 på *Olufvej* på Østerbro, og i 1873-1889 husene ved *Øster Farimagsgade*²¹. Da foreningen købte grundene på Øster Farimagsgade, var der mange, der gav udtryk for deres mishag ved den fjerne beliggenhed. Denne grund ”der laa langt ude ved Farimagsvejen, ved Søerne”²². Man kunne ikke byde folk at gå så langt til dagligt. Der var ingen mennesker, der ville overtage huse, som lå så langt ude.

2.3 Husenes fordeling blandt medlemmer

De opførte huse blev bortloddet en gang om året til medlemmer, som havde været medlemmer i mindst et halvt år og indbetalt mindst 20 kr p.a.²³. Som heldig vinder af et af foreningens huse, blev man husbesidder og forpligtede sig dermed til at være dette i 10 år og samtidig fortsætte med at betale medlemskontingentet på 35 øre om ugen. Efter 10 år modtog man skødet på ejendommen, og dermed blev man husejer. Som husbesidder/ ejer, havde man mulighed for at fremleje husets lejligheder ud til andre, foreningens medlemmer havde fortrinsret. Hver medlemsperson kunne opnå 10 betalende andele, dog kunne man højst være husbesidder af et hus. Hvis man ikke var den heldige vinder af et hus, kunne man efter 10 år få sine opsparede midler udbetalt med renter. Medlemstallet steg stødt, i 1872 var der 3708 medlemmer og i 1889 var tallet oppe på 16.372 medlemmer, hvorefter det stille og roligt faldt frem til efter 1. verdenskrig. Derefter øgedes medlemstallet igen, men på grund af det fastholdte ugentlige indskud var foreningens muligheder for at bygge nye boliger begrænsede²⁴.

2.4 Opførelsen af Kartoffelrækkerne

Husene ved Øster Farimagsgade, Kartoffelrækkerne, blev bygget i etaper mellem 1873- 1879²⁵. De samlede omkostninger var på 3.605.602,80 kr..

Arbejdernes Byggeforenings bestyrelse udnævnte *Frederik Böttger* til arkitekt for de 480 huse på det gamle demarkationsterræn. Han byggede husene af gule mursten med røde bånd og buer over

²¹ Arbejdernes Byggeforenings Virksomhed side 34

²² Arbejdernes Byggeforenings Virksomhed side 23

²³ Danmarks arkitektur – Enfamiliehuset side 73

²⁴ Arbejdernes Byggeforenings Virksomhed side 31 og 32

²⁵ I bilag 3 henviser jeg til opførelsen af Kartoffelrækkernes rækkefølge.

vinduerne i en "byzantinsk" stil. Monotonien i rækkerne brydes ved at nogle af husene blev trukket lidt frem, nogle har frontsspids, andre er lidt bredere. Det sidste var også nødvendig for at få det hele til at gå op i en højere enhed på den skæve grund. Dog er alle rækkerne bygget med et symmetrisk mønster omkring midtpunktet af gaderne²⁶. Husene blev bygget over to større etaper, da Arbejdernes Byggeforening købte en 14672 meter² stor grund af voldmester J.H. Reeh. Her blev de første 120 huse bygget imellem Voldmestergade og Hallingsgade i 1877²⁷. Herefter købte foreningen nabogrunden på 47740 meter² af gartner F.F. Rech. Her blev de sidste 360 huse bygget. På kortet fra 1856²⁸, ser man, hvordan grundene, hvor voldmester- og gartnerboligen lå. Det er her Kartoffelrækkerne senere blev opført, som det ses på kortet fra 1986²⁹. Husene blev bygget lyse og luftige, fik kakkelovne og en god ventilation. Ligeledes var der indlagt vand og gas fra starten. Blandt de 480 huse findes 66 huse med 2 x 3 værelses lejligheder og et større loftrum. I dag er disse huse betegnet som såkaldte firefagshuse, pga. 4 vinduer på 1.sal. 414 af husene har 2 x 2 værelses lejligheder og et mindre loftrum, i dag trefagshuse. Husenes værelser lå med 1-2 værelser mod gaden, og et 1 værelse, køkken og spisekammer mod gården. I hjørnehusene vender alle værelserne dog mod gaden³⁰. Husene var altså bygget så de rummede 2 lejligheder med køkken i stuen og på 1.sal. Kvisten var oprindeligt tørreloft, og måtte ikke udnyttes til beboelse. Man kan gisne om, at reglen har været begrundet i et ønske om at forhindre for stor beboelsestæthed, som man så i andre dele af København med deraf følgende sundhedsproblemer. Fra 1879 ændrede foreningen bestemmelsen i forhold til kvistens indretning, så denne under særlige forhold, kunne bruges som en tredje bolig, dog under forudsætning af bestyrelsens samtykke. I 1901 bortfaldt begrænsningen helt. I det hele taget, var forholdene i bebyggelsen meget regulerede gennem foreningens vedtægter. Husenes priser ved bortlodning blev fastlagt af bestyrelsen, ligesom de fastlagde huslejen. Andre gældende regler var, at der ikke måtte drives værthushold, lånekontor eller næringsdrift. Derudover måtte der ikke holdes svin³¹. I foreningens vedtægter står det også meget nøje beskrevet hvordan bestyrelsen havde lavet strenge regler angående merbebyggelse i for- og baghave, simpelthen fordi husene ikke skulle ligne anden slumbebyggelse i København.

²⁶ Kartoffelrækkerne side 46

²⁷ I bilag 3 henviser jeg til opførelsen af Kartoffelrækkernes rækkefølge.

²⁸ Se bilag 1

²⁹ Se bilag 1

³⁰ Speciale af I.M.K.H side 33

³¹ Speciale af I.M.K.H side 17

2.5 Hus- og lejepriser

På grund af husenes forskellighed, blev huspriserne også forskellige. De blev udregnet på grundlag af grundprisen, byggeomkostningerne og administrationsomkostningerne. Overdragelsessummen var fastsat forholdsvis høj, men husene i Kartoffelrækkerne var meget eftertragtede allerede dengang, og det var derfor ikke svært at overdrage husene.

Huslejen for stuen, 1. salen og kvistværelset blev fastsat af bestyrelsen³², og den var for en 3-værelses lejlighed 116-196 kr. halvårligt, og for en 2 værelses lejlighed 92-125 kr. halvårligt.

Huslejen gik til husbesidderen, dog kunne denne ikke bo huslejfrit eller for en mindre husleje.

Husbesidderen skulle derimod yderligere udrede merudgiften og det ugentlig medlemsbidrag til foreningen, indtil de havde været medlem af foreningen i 10 år. Husbesidderen kunne regne med en forrentning på 4 ½ % p.a. og 2 % p.a. i afdrag. Efter 24 år regnede man med, at et hus normalt kunne være udbetalt, og dermed var husejeren gældfri. Efter de 10 år blev husbesidderen ejer af huset, fik tildelt skødet og kunne endvidere sælge det med fortjenelse.

Som årene gik, bliver aktiviteten i Arbejdernes Byggeförening formindsket, eftersom

husbesidderen gik over til at være husejer. I 1886 påbegyndes *Vesterfælledvejskvarteret*, i 1892 *Strandvejskvarteret*, i 1906 *Lyngbyvejskvarteret* og til sidst bygges der 105 huse i *Amagerkvarteret*, som står færdige i 1938³³. Efter at Lyngbyvejskvarteret er færdigbygget, var der en større nedgang i omfanget af foreningens boligbyggeri. Den 18. september 1974 holder Arbejdernes Byggeförening sin sidste generalforsamling.

I de næste kapitler vil jeg se på, hvem der boede i en af gaderne i Kartoffelrækkerne i 1885. Jeg har valgt én gade ud, fordi jeg mener at den er repræsentativ for hele bebyggelsen. Med udgangspunkt i de resultater jeg finder, vil jeg vurdere rækkernes videre historiske udvikling ved at undersøge, hvem der bor i samme gade idag, for at se om den sociale sammensætning har ændret sig, og om den oprindelige målsætning holder stik.

³² Speciale af I.M.K.H side 34

³³ Arbejdernes Byggeförening Virksomhed side 8-9

3. Undersøgelse og resultater af husenes beboersammensætning i 1885

3.1 Kildemateriale

Da jeg vil finde materiale om Kartoffelrækkernes beboere, deres erhverv og antallet af beboere i hvert hus kort efter opførelsen, valgte jeg at gennemgå Rigsarkivets Folketælling fra den 1. februar 1885³⁴. Man kan tydeligt se, at skemaerne er udfyldt med en vis hastighed, da arbejdet har været tidskrævende. Skriften bærer præg af dette. Den er til tider utrolig svær at tyde, og dermed rummer den flere fortolkningsproblemer. Dette kan være en fejkilde. En anden fejkilde, synes at være angivelser af stilling og erhverv, hvor mange ikke har oplyst erhverv. Uanset dette er Folketællingerne en helt unik kilde i sig selv, når man medtænker tiden, hvor optællingerne har fundet sted. Det er fantastisk, at man kan finde data af så høj kvalitet så mange år tilbage. Disse data er med til at gøre historien levende. Jeg har udvalgt en gade, nemlig Abildgaardsgade. Alle husene stod færdige i 1882, og derfor vil jeg antage, at beboerne var indflyttet på tidspunktet før Folketællingen i 1885. Man kan sige, at min undersøgelse derfor ikke er fuldstændig, med de resultater som jeg har fået, kan jeg så lave et skøn ud fra.

I folketællingen er følgende oplysninger med; husnummer, sal, antal beboere i huset, fulde navn, køn, alder, stilling, fødeby og første faste ophold i København. Jeg har på basis af det samlede antal beboere i Abildgaardsgade, udregnet det gennemsnitlige antal beboere i husstandene. For at finde ud af, om det virkelig var arbejdere, der flyttede ind i husene, samt hvilke klasser der ellers bosatte sig i Kartoffelrækkerne, har jeg opdelt beboerne i 1885 i faggrupper; ufaglærte, faglærte, lavere funktionærer, højere funktionærer, under uddannelse og selvstændige. I alt 6 grupperinger. Dette skaber en god adskillelse mellem erhvervene i 1885. Fordi dele af min undersøgelse i folketællingerne på Rigsarkivet var mangelfulde, har jeg valgt at sammenligne mine resultater med Politiets mandtalsopgørelse på stadsarkivet. Her kan man se husnummer, sal, navn, fødeby og stilling. Børn under 10 år er ikke med, men derimod kan man se, om der er tjenestefolk i husene. Der er foretaget to mandtalsopgørelser i 1885, en fra 1.maj og en fra 1.november. Da folketællingen var fra 1. februar 1885, valgte jeg at bruge Politiet mandtalsopgørelse fra 1. maj 1885³⁵. Dermed kunne jeg få klargjort nogle af mine mangler, ændret i navne, fødeby samt stilling. Hvis der har været tvivl iblandt de to, har jeg valgt at beholde oplysningerne fra folketællinger og set bort fra

³⁴ Se bilag 4, for den skriftlige del af folketællingen fra den 1. februar 1885. Folketællingen i 1885 er kun foretaget i København, og ikke i resten af landet som normalt.

³⁵ Se bilag 5, for den skriftlige del af Politiets Mandtalsopgørelse fra den 1.maj 1885

mandtalsopgørelsen, simpelthen fordi jeg mener, at folketællingerne er mere troværdige, da de er udfyldt hver 5 år og har langt flere oplysninger med i deres skemaer. I både folketællingerne og mandtalsopgørelsen findes Abildgaardsgade 1-51 og 2-52, ialt 52 huse.

3.2 Resultater

I mine opdelinger af erhvervsmæssige grupper blandt beboere i Abildgaardsgade, har jeg fået følgende resultater³⁶. Ud af i alt 370 beboere, har 167 af dem har en stilling på arbejdsmarkedet i 1885. Nogle få er pensioneret, men deres forhenværende stilling er oplyst og dermed med i resultaterne. De ufaglærte udgør 14,37 %, de faglærte 41,92 %, lavere funktionærer 24,56 %, højere funktionærer 1,10 %, de selvstændige 10,78 % og endelig personer under uddannelse 6,59 %. Man kan dermed se, at faglærte og lavere funktionærer udgør hovedparten af beboere. De ufaglærte samt de selvstændige udgør en mindre del, og jeg antager, at de ufaglærte har udgjort hovedparten af lejemålene sammen med størstedelen af de faglærte. Derimod formoder jeg, at de selvstændige, og de lavere og højere funktionærer hovedsagligt har været husbesiddere. Personerne under uddannelse, som udgør en lille gruppe i gaden, har formentlig også været lejere, måske har de kun haft et værelse, da deres økonomiske formåen ikke har kunnet række til rollen som husbesidder. Kildekritisk vil jeg sige, at jeg ikke har kunnet finde frem til hvert hus specifikke husbesidder, og jeg kan derfor kun logisk antage dette. Langt hovedparten af husene har været bosat af flere familier³⁷, meget sjældent har husbesidderen alene med sin familie bosat hele huset, men omvendt har det jo heller ikke været foreningens formål med husene.

Selv om mit fokus her er at undersøge om det var arbejdere, der beboede husene, har jeg alligevel taget fødeby og alder ved første faste ophold i København, for at belyse indvandringen fra land til by. Nogle få kommer fra Sverige, Belgien, Island og Norge, andre fra mindre byer rundt omkring i hele Danmark. Formentligt alle med det formål at finde arbejde i København. Der er ikke overvægt af ufaglærte eller selvstændige blandt tilflytterne. De tilhører en blanding af alle mine grupperinger. Dermed kan jeg ikke sige, at indvandrerne, som bosatte sig i Arbejdernes Byggeforenings boliger i Kartoffelrækkerne, specielt kom til byen for at udføre industriarbejde, hvilket prægede hovedparten af datiden indvandrere. Det kan også ses, at nogle kom fra Slesvig, som blev tysk efter Danmarks nederlag i 1864, dette gjaldt også en af foreningens grundlæggere, *F.F. Ulrik*.

³⁶ Resultater ses i bilag 6, hvor opdelinger af ufaglærte, faglærte, lavere og højere funktionærer, studerende og selvstændige er at finde, antallet er endvidere udregnet i procenter.

³⁷ Se bilag 7, for de samlede oplysninger fra folketællingerne og politiets mandtalsopgørelse i 1885.

I 1885 var der i alt 370 beboere i Abildgaardsgade, heraf 167 mænd og 203 kvinder. At kvinderne er i overtal, er en stigende tendens i Kartoffelrækkerne, hvor der i 1880 er en lige fordeling, er kvindernes antal i 1901 nogenlunde det samme, mens antallet af mænd er faldet med en tredjedel³⁸.

I gennemsnit er der 7,3 personer per husstand i gaden. Til sammenligning boede der i 1885, i alt 3308 personer i de 424 huse, svarende til et gennemsnit på 7,8 personer per husstand i de på det daværende tidspunkt opførte huse i Kartoffelrækkerne³⁹. I 2 husstande, var antallet oppe på 18 personer, hvilket er det højeste antal, der er registreret.

Kartoffelrækkernes samlede beboerantal er efter opførelsen faldende, og i 1901 bor der 3332 personer i 480 huse, med et gennemsnit på 6,9 personer per husstand. Dette skyldes blandt andet, at beboerne blev ældre og børnene fraflyttede, samtidig med at generationsskiftet endnu ikke var kommet efter de første husejere. I 1885 udgjorde personerne over 60 år 4 % af det samlede antal personer i rækkerne, i 1901 var det steget til 13 %⁴⁰.

I 1885 har 17 af de 51 huse i Abildgaardsgade allerede 2 år efter opførelsen fået tilladelse af bestyrelsen til at bruge kvisten til beboelse. Dette tal er forbløffende højt, og det er kun stigende, for i 1901 er det kun 15 % af alle bebyggelsens huse, som ikke har ændret kvisten fra tørreloft til beboelse⁴¹. Specielt når man tager i betragtning, at det samlede gennemsnit af antal beboere per hus i Kartoffelrækkerne er faldende, så bliver kvisten i stigende grad udnyttet til beboelse, hvilket giver mere plads til beboerne. Men det fortæller også, at husbesidderne- og ejerne har haft et ønske om en ekstra indtægt.

Der er naturligvis sket meget med Kartoffelrækkerne fra starten til i dag. I næste kapitel vil jeg undersøge, hvem der bor i Abildgaardsgade i dag, fordi jeg går ud fra at gaden også i dag er repræsentativ for hele bebyggelsen.

³⁸ Speciale af I.M.K.H side 49

³⁹ Tallene ang. gennemsnitlig husstandantal er hentet fra I.M.K.H's speciale side 58

⁴⁰ Speciale af I.M.K.H side 49

⁴¹ Speciale af I.M.K.H side 61

4. Husejerforeningen ved Øster Farimagsgade i dag

4.1 Kildemateriale

I dag står Kartoffelrækkerne som de har gjort det siden, de stod færdige i 1889, stadig 480 huse. Siden Arbejdernes Byggeforenings sidste generalforsamling i 1974, er der oprettet en husejerforening, som varetager beboernes interesser. Før husenes blev bygget, var der mange, som mente, at grunden lå langt uden for byen. I dag ligger den i centrum af byen omringet af søerne, Holmens kirkegård og voldanlægget. Øster Farimagsgade er en livlig gade med mange små butikker, som den altid har været. I nogle af butikkerne sælges det samme som dengang de åbnede. Som beboer kan man leve i en slag landsby, hvor alle mere eller mindre kender hinanden. Der bliver hilst høfligt på hinanden i gaden, og der er sammenkomster som fællesspisning, den årlige gadefest, fastelavn, årlige gaderengøringer, julelystænding m.m.

Et af de tilbagevendende problemer i nyere tid, er bilernes større og større mængde. Da ingen har privatparkering foran sit hus, kan parkeringspladserne være få, når alle er kommet hjem fra arbejde ud på aftenen. At det er et af de store samtaleemner er også udtryk for den generelle velstandsstigning i samfundet siden 1880'erne.

For at komme nærmere ind på husstandsstørrelse, beboernes stilling samt udnyttelsen af husene, har jeg lavet en undersøgelse blandt beboerne i Abildgaardsgade. Med 48 husstandes oplysninger mener jeg, at jeg har et tilstrækkeligt grundlag for at kunne sammenfatte Kartoffelrækkernes forhold i dag, samt at udlede noget om beboersammensætningen, som er generelt for hele bebyggelsen. I undersøgelsen spurgte jeg om beboernes navne i husstanden, stilling, uddannelse samt alder.

Derudover om loftet og kælderen er en aktiv del af boligen, dvs. om beboerne opholder sig fast på de to gældende steder. Grunden til at Abildgaardsgade kun har 48 husstande i dag og ikke 52 som i 1885, skyldes at de 4 hjørnehuse ikke længere er en del af gaden. Dermed har man fjernet husnumrene 1, 3, 50 og 51. Efter at boligundersøgelsen blev sendt ud, fandt jeg en mangel ved spørgeskemaet, idet jeg ikke havde spurgt om, hvor lang tid de nuværende beboere har boet i huset. Dette ville gerne have haft med for at undersøge, om den stabilitet undersøgelsen i slutningen af 1800-tallet viste, stadig findes Ligesom det kunne belyse generationsskriftet.

4.2 Resultater

Ud fra min undersøgelse kan jeg konkludere, at det samlede antal beboere per hus har fortsat sin faldende tendens siden opførelsen. Jeg har ikke nogle data fra perioden 1901 – 2006, men jeg formoder, at antallet på ingen måde har været oppe over 7,9 personer per hus, som det var i 1885. I forhold til de 370 som boede i Abildgaardsgade i 1885, bor der i dag 124 personer i gaden⁴². Det er et gennemsnit antal beboere per hus på 2,52. Til sammenligning bor der i 2003 i et gennemsnit 2,1 beboere per husstand i Danmark⁴³. Dette taget i betragtning, er det interessant, at flere og flere husstande vælger at udnytte husene yderligere, ved at inddrage kælder og loftrum til beboelse. De enkeltes boligareal er dermed steget kraftigt siden 1885, hvor en gennemsnitlig familie på 4-5 personer førhen levede på 1 etage, lever et ægtepar samt et barn eller lejer i hele huset i dag. Dertil kommer, at nogle har inddraget kælder og loftrum til beboelsen. Overordnet er husene blevet enfamiliehuse, og der er faktisk kun 4 lejere i gaden, hvilket er utroligt få. Hvis man ser på de voksnes stillinger i dag, ser man en klar overvægt af højere stillinger. Endvidere er der flest personer, der har gennemgået en længerevarende uddannelse, og dermed har en indkomst, der ligger i nutidens højere samfundsklasseskala. Der findes ikke mange arbejdere i Kartoffelrækkerne i dag, derimod er kvarteret præget af akademikere.

⁴² Se bilag 8, for boligundersøgelsen foretaget i februar 2006.

⁴³ Danmarks Statistik 2003, www.statistikbanken.dk

Konklusion

I forhold til foreningens formål om at skabe bedre boliger og sundere levevilkår, blev Arbejdernes Byggeforenings boliger en succes, idet de skabte langt bedre boliger, end det som ellers blev bygget på daværende tidspunkt.

Men i forhold til formålet om at det skulle være boliger for arbejdsklassen, blev det kun delvist opfyldt. Godt halvdelen af beboerne i Kartoffelrækker var arbejdere, resten var funktionærer og selvstændige. Den største del af arbejderne var håndværkere, og der var kun ganske få industriarbejdere fra f.eks. Burmeister & Wain, hvor foreningen havde sit udspring. Det er samtidig vurderingen, at det i høj grad var funktionærene som var boligbesiddere i Kartoffelrækkerne og arbejderne, der var lejere.

Derudover viser folketællingerne at mange af beboerne i Kartoffelrækkerne var ansat i de nye etater, som jernbane, postvæsen og telegraf.

Grunden til at der ikke var flere arbejdere som beboere i Kartoffelrækkerne må tillægges to forhold. Dels at det var muligt for alle at melde sig ind i foreningen, dels at mange arbejdere ikke havde råd til at betale det ugentlige bidrag.

Som boliger var Kartoffelrækkerne og Byggeforeningens øvrige byggerier en succes og på mange måder fremsynede. De videreførte den rækkehusstil som allerede Christian IV introducerede i Nyboder, og som senere blev udviklet i Lægeforeningens boliger i Brumleby. Dermed var de med til at skabe grundlaget for den danske rækkehustradition.

Selve organiseringen og forvaltningen af Arbejdernes Byggeforeningen var også meget visionær. Hele udgangspunktet med at foreningen var baseret på arbejdernes sparsommelighed, og at de gennem små bidrag kunne være med til at forbedre deres levevilkår, og boligsituation var helt ny. Derudover formåede bestyrelsen at fastholde foreningens grundlæggende principper om ansvar, selvrespekt, moral og retfærdighed på trods af flere forsøg fra de ”nye” boligejere for at få deres interesser fremmet⁴⁴. Dermed var foreningen med til at lægge grunden for de almennyttige boligselskaber i Danmark, som i langt større udstrækning blev arbejderklassens boliger.

Størstedelen af Kartoffelrækkernes beboere var allerede i 1885 rimeligt privilegerede, og de repræsenterede den gryende middelklasse i Danmark.

⁴⁴ Speciale af I.M.K.H, side 21

I forhold til dagens situation, er Kartoffelrækkerne fortsat meget eftertragtet og beboet af den bedstbemidlede del af middelklassen. Som i resten af boligområdet har beboerne fået mere plads og antallet af beboere per ejendom og husstand er faldet meget væsentligt siden folketællingen i 1885. Så selv om mange synes, at det var en dårlig disposition da Arbejdernes Byggeforening købte grundene ved søerne i starten af 1870'erne, må man konkludere, at deres kritik er blevet gjort til skamme. Boligerne blev et forbillede for tusindvis af middelklassens rækkehuse i Danmark.

Refleksioner

Fra et fristende areal mellem Sortedamssøen og voldgraven, der var lige så lyst og åbent, som byen var tæt og mørk, til kartoffelmandens kartoffelrækker, og de første huse med små lejligheder bosat af 2-3 familier i hver hus og med pumpe og lokum i gården, indtil de sidste enfamiliehuse med bad, fjernvarme og have, er afstanden vel stor, dette er et klart billede af to hundrede år af rækkernes sociale og økonomiske udvikling. De første boliger var trange og i starten passende for småkårsfolk fra arbejderklassen, igennem de sidste 120 år er de dog blevet berømmet pga. ombygninger og vedligeholdelse samt soliditet, indretning og beliggenheden. Beboerne udgør i dag, de bedrestillede i nutidens samfundsklasse. Hvor eftertragtede husene er i dag, kan læses ud af avisernes boligannoncer⁴⁵, hvor Kartoffelrækkernes huse næsten dagligt efterspørges, men sjældent udbydes. Prisen er også svimlende høj i forhold til de oprindelige overtagelsessummer, faktisk koster et mindre hus i dag mere end den samlede pris, som hele kvarteret kostede at bygge tilbage i 1889⁴⁶.

⁴⁵ Se bilag 9, Boligannonce fra Østerbro lokalavis d.1 februar 2006

⁴⁶ I bilag 3 henviser jeg til opførelsen af Kartoffelrækkernes rækkefølge.

Litteraturliste

Balslev Jørgensen, Lisbet

Danmarks Arkitektur, Enfamiliehuset

Gyldendal 1979

Birkvad, Anne Marie; Mader, Vibeke og Staun, Sidsel Risted

Det moderne gennembrud 1870-1890

Golden days in Copenhagen, 2002

Bramsen, Bo

KØBENHAVN – før og nu – og aldrig bd. 10 – Nørrevold, Østervold og Kastellet

Forlaget Palle Fogtdal, 1990

Eiler Rasmussen, Steen

København, Et bysamfunds særpræg og udvikling gennem tiderne

G.E.C Gads Forlag, 1969

Harsløf, Olav og Røssell, Anne

Kartoffelrækkerne

Udgivet af Husejerforeningen ved Øster Farimagsgade, 1986

Kroman Hansen, Inger Marie

Arbejdernes Byggeforening 1865 – ca.1901, med særligt henblik på kvarteret ved Øster Farimagsgade i København.

Specialeopgave ved Historisk Institut, København, 1976

Schmidt, Holger

Arbejdernes Byggeforenings Virksomhed I 75 år

Saabye & Christensen, 1940

Willerslev, Rich.

Sådan boede vi

Akademisk forlag, 1979

Andet

Folketællinger fra Rigsarkivet

Abildgaardsgade 1-51, 2-50

År: 1885, Den 1ste Februar 1885

Politiet mandtalsopgørelser fra Stadsarkivet

Abildgaardsgade 1-51, 2-50

År. 1885, Den 1ste Maj 1885

Boligannonce fra Danbolig

Østerbro Lokalavis, Onsdag den 1 Februar, 2006

www.kartoffelrækkerne.dk

www.statistikbanken.dk

www.politiken.dk

Bilag

Bilag 1: Kort over Østervold-området omkring 1856 og i 1986

Bilag 2: Foreningen formål og vedtægter ved oprettelsen i 1865

Bilag 3: Arbejdernes Byggeforenings opførsel af Kartoffelrækkerne, bebyggelsesoversigt.

Bilag 4: Folketællingsskema fra den 1. februar 1885

Bilag 5: Politiets mandtalsopgørelse fra den 1. maj 1885

Bilag 6: Oversigt over Abildgaardsgades beboere stilling i 1885, i procent.

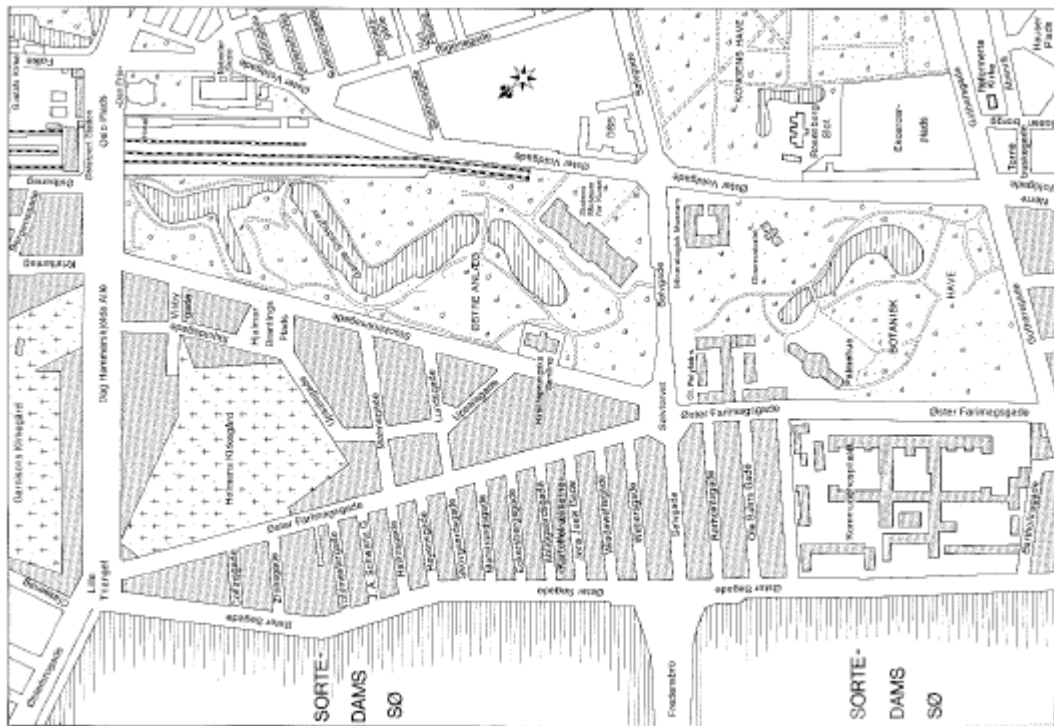
Bilag 7: Folketællingens resultater

Bilag 8: Boligundersøgelsens resultater

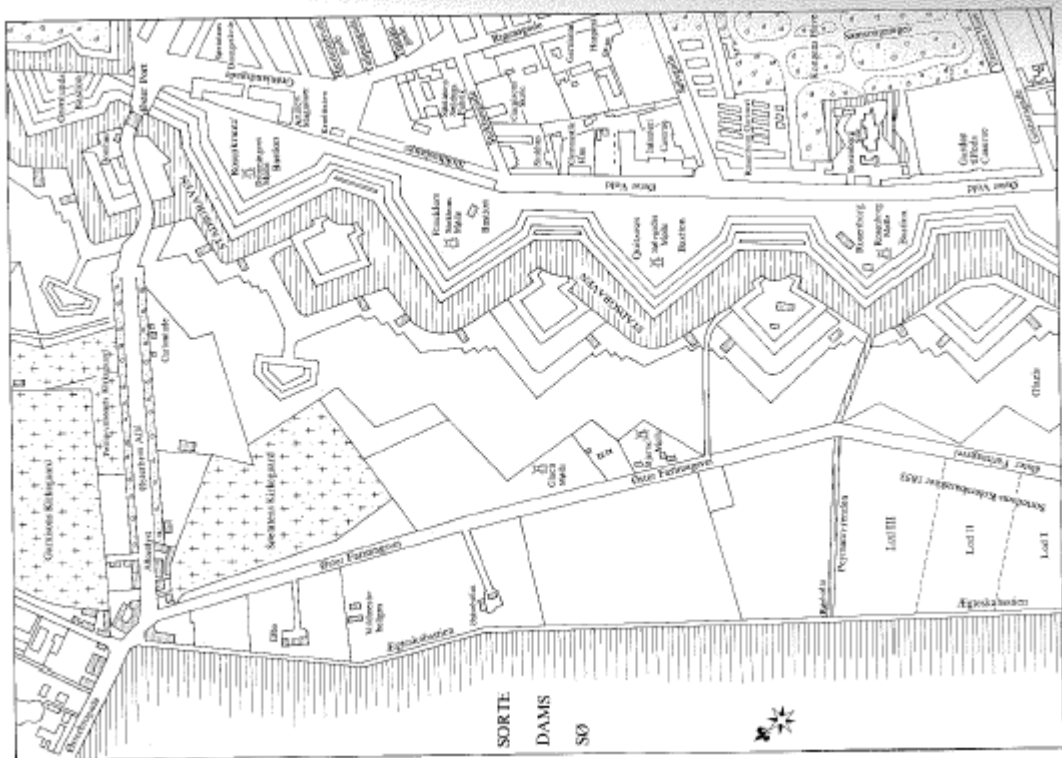
Bilag 9: Boligannonce fra Danbolig bragt i Østerbro lokalavis d.1 februar 2006

Bilag 1: Kort over Østervold-området omkring 1856 og i 1886

Østervold-området 1886

Østervold-området omkring 1856

Kilde: København før og nu og aldrig, bind 10, side 188 og 189

Bilag 2: Kartoffelrækkernes bebyggelsesoversigt⁴⁷

I Aaret 1872 købes en ca. 14.453 m² stor Grund ved Øster Farimagsgade og Aar 1877 yderligere et Areal af ca. 46.896 m² og der opførtes i Aarene 1873 til 1889 følgende Huse:

- 1873 20 Huse i Hallingsgade.
- 1875 20 Huse i Hallingsgade og
20 Huse i J.A. Schwartzgade.
- 1876 20 Huse i Voldmestergade og
20 Huse i J.A. Schwartzgade.
- 1877 20 Huse i Voldmestergade.
- 1878 31 Huse i Webersgade.
- 1879 30 Huse i Wiedeweltsgade.
- 1880 29 Huse i Wiedeweltsgade og
28 Huse i Jens Juelsgade.
- 1881 26 Huse i Abildgaardsgade og
27 Huse i Jens Juelsgade.
- 1882 25 Huse i Abildgaardsgade og
24 Huse i Eckersbergsgade.
- 1883 23 Huse i Eckersbergsgade og
22 Huse i Marstrandsagde.
- 1884 20 Huse i Skovgaardsgade og
18 Huse i Høyensgade
- 1885 19 Huse i Høyensgade
- 1886 13 Huse i Skovgaardsgade og
1 Hus ved Østersøgade og
13 Huse i Marstrandsgade.
- 1889 4 Huse i Marstrandsgade,
2 ved Østerfarimagsgade og
4 Huse i Skovgaardsgade.

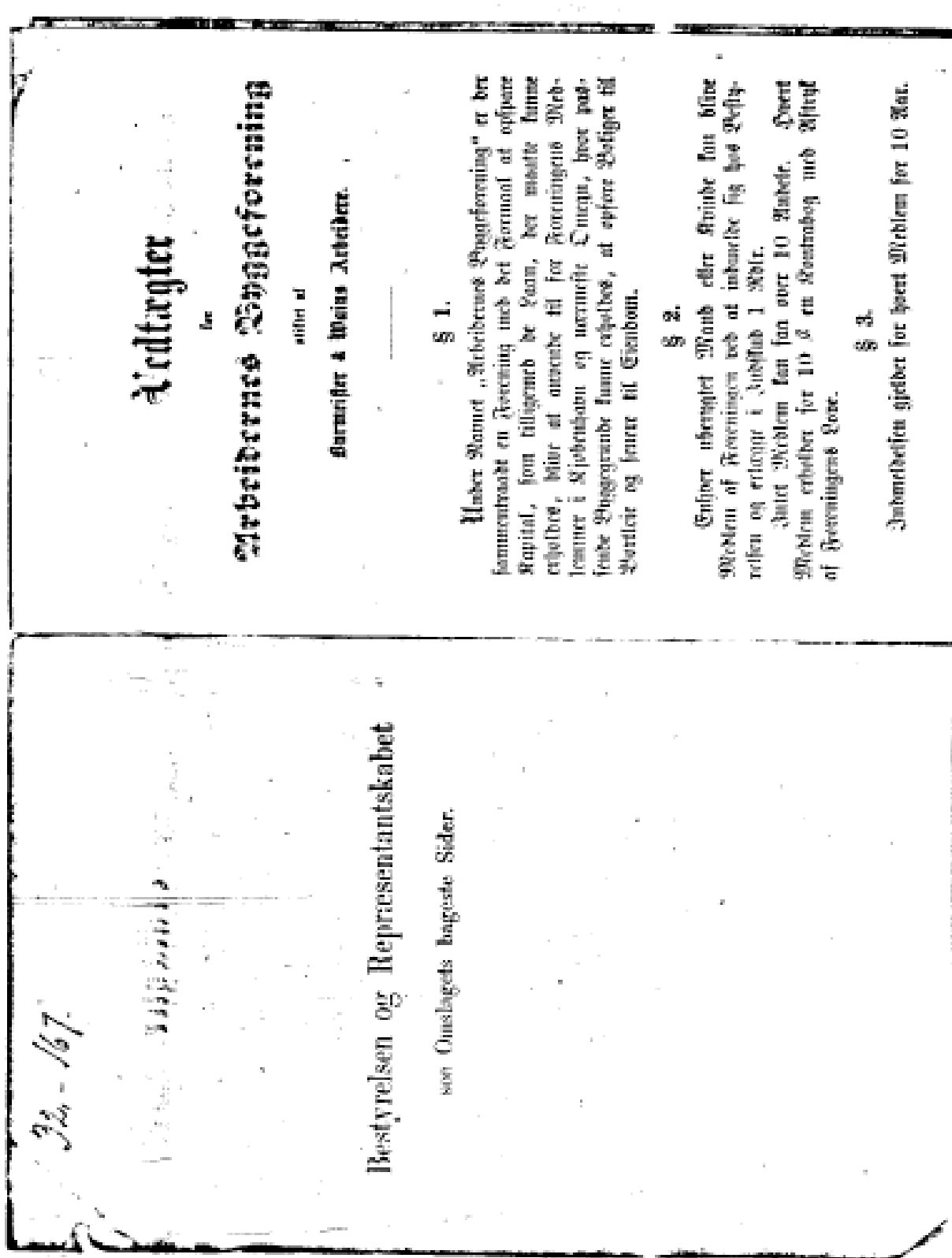
Ialt 480 Huse til et Beløb af Kr.3.605.602,80

Gennemsnitspris for et 2 Vær. Ca. 7.200 Kr.

Gennemsnitspris for et 3 Vær. Ca. 11.700 Kr.

⁴⁷ Oversigten er hentet fra Arbejdernes Byggeforenings Virksomhed I 75 år, side 34 -35

Bilag 3: Arbejdernes Byggeforenings vedtægter og formål i 1865

Bilag 4: Folketællingsskema fra den 1. februar 1885

Bedes tilbageleveret til Rodemester O.Hansen, boende Østerfarimagsgade Nr.6, 2den Sal,
senest Tirsdag den 3. Februar, hver Dag mellem 12-3

Med nærværende Folketællingsskema følger til Husværten et skema vedrørende Ejendommens beboelsesforhold.
Skemaerne udfyldes den 1ste Februar

Kjøbenhavn

Kvarterests Navn: Østervold

Roden Navn:

Gadens, Strædets eller Torvets Navn: Abildgaardsg 1-51 og 2-54

Martrikel- Nr.: 123

Hus-Nr.:

Folketællings-skema

Over de i ovennævnte Ejendom

Den 1ste Februar 1885

Værende Personer

1. Paa Skemaet opføres Alle, som have havt Natteleje i Huset Natten mellem den 31te Januar og 1ste Februar, ogsaa indbefattet saadanne, som ikke have fast ophold i Huset, men hvis Nærværelse kun er af midlertidig Karakter. Derimod opføres ingen Fraværende, selv om Fraværelsen fra Hjemmel kun er forbigraaende.
2. Opførelsen sker i følgende Orden Forhus; Kælder, Stue, 1ste Sal, 2den Sal osv., Kvist; Sidehus: Kælder, Stue osv.; Mellembygning: samme orden; Bagbygning: samme orden. Mellem hver familie, der opføres, lades der et Melletrum aabent.
3. Foran hver Familie sættes i den med „ Familiens Løbenummer,, betegnede Rubrik et løbeNummer (1, 2, 3 osv.), fortløbende gennem hele Ejendommen fra Kælderen i Forhuset til Kvisten i Baghuset. Under en Familie medregnes Alle, der tage Del i den samme Husstand. – Foran logerende og Andre, som ikke høre med til nogen Husstand, sættes i denne Rubrik et +. Foran de midlertidigt Nærværende sættes i Rubrikken et N.
4. Under den følgende Rubrik („ Personernes Løbenummer,,) sættes et Løbenummer, ligeledes fortløbende gennem hele Huset, saaledes at hver eneste Person på Skemaet faar sit Løbenummer, og at det sidst anførte Løbenummer svarer til den samlede Antal Personer, der findes i Huset.
5. Forstandere for Hospitaler, Stiftelser, Kaserner m. M., Værter i Hoteller, Gæstegivergade o.l. udfylde skemaet paa samme Maade som Ejeren eller Værten i en privat Ejendom. I et Hospital skal der saaledes f. Ex. Ligesaa vel sørges for, at alle Patienter blive opførte på Skemaet (med Angivelse af fulde Navn, Alder osv.), som for at Hospitalet øvrige Beboere (Funktionærer m.v.) blive opførte. I et Hotel skulle ligesaavel alle Rejsende opføres paa Skemaet som Hetellets øvrige, faste beboere. Paa lignende Maade sker Opførelsen i alla andre offentlige Bygninger – overalt efter samme Regler som for almindelige Ejendomme.

Undertegnede bevidner herved, at der den 1ste februar 1885 i ovennævnte Ejendom fandtes et Antal Personer af _____, hverken flere eller færre, og at disse Alle opførte på omstaaende Skema.

HUSVÆRTENS UNDERSKRIFT:

Bilag 5: Politiets Mandtalsopgørelse fra 1. maj 1885

Løbe- Nr.

Kjøbenhavn 3 Politikreds.

Gade. Abildgaardsgade

Husnummer.

Matr.- Nr.

Anmeldelse til Politiet

om

Beboerne

i den ovennævnte Ejendom.

Ifølge de ved Politiplakaterne af 6te Febryar 1816 og 18de Marts 1828 bekendtgjorte Kongl. Reskripter af 31te Januar 1816 og 31 Oktober 1827 paaligger det under Mulkt af 2 til 10 kr. Vedkommende Gaard- eller Husejer under sin Haand at udfylde dette Schema, derunder indbetattet de paa sidste Side ommeldte oplysninger om Døvstumme, Plejebørn og Blinde, og inden 3 Dage fra Modtagelsen at indlevere det paa Politikredsens Station.

Ved de Personer, der ere benaadede med Rang, bliver samme at anføre i vedkommende Rubrik; ved de militaire Rangspersoner maa anføres, om de ere eller have været ansatte ved **Borgervæbningen** eller **i en af Militairetaterne** (derunder indbefattet Kjøbenhavns Wæbning); i sidste Tilfælde om de ere i aktiv Tjeneste og ved hvilken Afdeling eller **afskedigede** med eller uden Ventepenge eller Pension.

Endvidere erindres alle Vedkommende om, overenstemmende med fornævnte Plakat af 6te Februar 1816 og Tyendeloven af 10de Maj 1854 § 60, paa Politistationen at anmelde de Forandringer, der Tid efter anden foregaae med deres Huspersonale og Logerende.

Hermed følger det ved Forordningen om Borger- og Almueskolevæsenet i Kjøbenhavn af 20de Marts 1844 § 48 paabudne **Schema over skolepligtige Børn**, der udfyldes og tilbageleveres overensstemmende med de Forskrifter, der findes paa samme.

Kjøbenhavn Politikammer, den 1ste Maj 1885.

V. Crone,

Politidirektør.

Optælling:

(foretages af politiet)

Mandkjøn

Kvindekjøn.....

Ialt Personer.

Bilag 6: Oversigt over Abildgaardsgades beboere stilling i 1885

Ufaglært arbejder 24.	Faglært arbejder 70.	Lavere funktionær 41.	Højere funktionær 3.
14,37%	41,92%	24,56%	Ialt: 167 1,79% Ialt: 100,0 %
Arbejdsmand *10 Bud *3 Fyrbøder *2 Rengørringskone *2 Kopiist Rengørringskone Porterske Strygejomfru Linnedvaskeri Linnedsyning Ekspeditrise	Dameskrædderinde * 10 Syerske * 8 Musiker * 3 Cigarmager * 3 Håndarbejderske *3 Guldsmedesvend*2 Håndskomagersvend *2 Snedkersvend * 2 Forgyldersvend *2 Skibsbygger *2 Bogbindersvend *2 Murersvend*2 Maskinarbejde*2 Sømand Maskinassistent Billetteur Piano Skræddersvend Malersvend Korsangerinde Snedkerarbejde Matros i marinen Underminor Bødkersvend Kobbersmedesvend Kongelig Damefrisør Smedersvend Skibsfører Murersvend Understøttes af Børnene Mekaniker Skriftsløber Bogbinder Handlende Tømrersvend Metaldriversvend Lokomotivfører Styrmand Maskinist	Kontorist *7 Rentrice *4 Sygepleierske *3 Sekundløjtnant *2 Postbud *2 Tyrograf *2 Sergent*2 Betjent Forretningsbestyrer Bogholder Lærerinde Lithograf Kontorarbejderske Sergent i Militæret Rentier Retsbud Assistent ved Hoffet Kontorbud Forvalter Politibetjent Pensioneret af Marinen Handelskontorist Telegrafist Skolelærerinde Behandler Lagerforvalder	Fuldmægtig cand. phil Handelsfuldmægtig Selvstændige 18. 10,78% Skræddermester*2 Guldsmedemester Kunstmaler Fiskehandler Boghandler Frugt & Vildthandler Manufakturhandler Ølhandler Urmagermester Murermester Håndskomagermester Møbelhandler Detailhandler Tømrermester Skomagermester Læge i Marinen Forh. Höker Under uddannelse 11. 6,58% Kontorlærling*2 stud. Mag stud. Mag stud. Ing stud. Polit Maskinlærling Lærling Seminærist Handelslærling Skovfogedaspirant

Bilag 7: Folketællingens resultater**Folketællinger fra Rigsarkivet, Den 1ste Februar 1885****Mandtalsopgørelse fra Stadsarkivet, Den 1ste Maj 1885****Abildgaardsgade; 1-51, 2-50**

<u>Husnr:</u>	<u>Sal</u>	<u>Antal</u>	<u>Navn</u>	<u>M/K</u>	<u>Alder</u>	<u>Stilling</u>	<u>Fødeby</u>	
		370		Mænd: 167	Kvinder: 203		Alder ved første faste	
1 st.		4	Jens Østenhøj	Mand	33	Detailhandler	ophold i København	
			Katrine Østenhøj	Kvinde	34			↓
			Ejvin Østenhøj	Mand	9			
			Kjalmar Østenhøj	Mand	1			
1.		3	Carl Peter Nielsen	Mand	33	Kontorist	Bjerre	22
			Kristine Nielsen	Kvinde	38		Karleby	18
			Kjalmar Nielsen	Mand	5		Odense	
2.lige		2	Charlotte Christine Olsen	Kvinde	51	Syerske	Slesvig	
2.ulige			Christian Fisker	Mand	41	handelskontorist	Slesvig	
3 st.		3	Niels Christensen	Mand	36	Skræddermester	Brarup Falster	
			Johanne Christensen	kvinde	34			
			Irma Christensen	Kvinde	2			
1.		3	Frederik Nielsen	Mand	43	Musiker i artilleriet	Flakkebjerg	
			Anna Mathilde Nielsen	Kvinde	40			
			Anne Emilie Frederikke Nielsen	Kvinde	19			
5 st.		2	Lars Petersen	Mand	29	Snedkerarbejde	Orby	22
			Karmine Sophie Petersen	Kvinde	24		Hillerød	19
1.		4	Nicolai Høier	Mand	50	Guldsmedemester	Ribe	44
			Karen Marie Høier	Kvinde	56		Ribe	50
			Hans Høier	Mand	14	Handelslærling	Ribe	
			Carl Høier	Mand	12		Ribe	
2.		4	Sophie Helleberg	Kvinde	35	Musiker	Roskilde	25
			Emilie Helleberg	Kvinde	8			
			Sanny Helleberg	Kvinde	5			
			Thomas Helleberg	Mand	3			
7 st.		2	Wilhelm Lindblom	Mand	25	Guldsmedesvend		
			Dagmar Frederikke Lindblom	Kvinde	24		Skodsborg	12
1.		5	Jens Christensen	Mand	36	Arbejdsmand	Kundby	24
			Marie Christensen	Kvinde	37		Hillerød	26
			Karen Marie Christensen	Kvinde	1			
			Karen Marie Hansen	logerende	21	Dameskrædderinde	Middelfart	
			Ane Maire Johansen	logerende	23	Dameskrædderinde	Maribo	
9 st.		3	Hans Niels Hass	Mand	26	Musiker - trompeter	Lyngby	18
			Hilda Hass	Kvinde	28		Malmø	23
			Lars Hass	Mand	2			
1.		1	Signe Petersen	Kvinde	39	Syerske	Roskilde	20
11 st.		4	Nicoline Sophie Lörgren	Kvinde	55	Syerske	Hillerød	23
			Konrad Emil Lörgren	Mand	28	Cigarmager		

		Christian Wilhelm Lörgren	Mand	26 Bogbinder		
		Louise Lörgren	Kvinde	23 Syerske		
1.	2	Anders Jensen	Mand	68 Kontorist	Padborg	32
		William Jensen	Mand	26 Telegrafist		
13 st.	4	Trine Christensen	Kvinde	67 Dameskrædderinde	Roskilde	
		Johan Christian Schmidt	Mand	40 Håndskomagersvend		
		Juliane Sophie Schmidt	Kvinde	44 Dameskrædderinde		
		August Nielsen	logerende	25 Håndskomagersvend	Sverige	
1.	3	Aulof Frederik Olsen	Mand	25 Sømmand		
		Tilde Olsen	Kvinde	28		
		Elfryde Frederikke Olsen	Kvinde	1		
15 st.	2	Wilhelm Danielsen	Mand	24 Kontorist		
		Inger Christine Danielsen	Kvinde	31	Sorø	
1.	2	Carl Christian Christoffersen	Mand	61 Kontorist		
		Johan Christian Tofler	Mand	61 Kontorist		
2.	4	Christian Christiansen	Mand	28 Snedkersvend	Holbæk	24
		Anna Christen Christiansen	Kvinde	24	Hillerød	20
		Christian Carl Christiansen	Mand	4		
		Niels Rehard Christiansen	Mand	2		
17 st.	5	Hans Andersen	Mand	50 Arbejdsmand	Maribo	29
		Oline Margrath Andersen	Kvinde	49	Bornholm	21
		Marie Andersen	Kvinde	18 Syerske		
		Johannes Andersen	Kvinde	15 Kontorlærling		
		Elisabeth Andersen	Kvinde	9		
1.	9	Jens Hansen	Mand	56 Fiskehandler	Frederiksborg	
		Caroline Amalie Hansen	Kvinde	45		
		Jens Peter Christian Hansen	Mand	22 Typograf		
		Laura Magrethe Hansen	Kvinde	20 Syerske		
		Amalie Sophie Hansen	Kvinde	16		
		Magnus Emil Hansen	Mand	13		
		Anna Johanne Hansen	Kvinde	10		
		Olga Hansen	Kvinde	7		
		Hilda Thomsen	logerende	38 Håndarbejderske	Sverige	
2.	1	Trine Sophie Holse	Kvinde	80	Maribo	
19 st.	3	Christen Peter Christiansen	Mand	55 Arbejdsmand	Hjørring	
		Elisabeth Christensen	Kvinde	44	Viborg	
		Rudolf Johanne Christensen	Mand	15 Kontorlærling		
1.	2	Ferdinand Daklin	Mand	36 Maskinarbejde		
		Marie Daklin	Kvinde	41		
2.	2	Sophie Christine Petersen	Kvinde	62 Rengørringskone	Stege	20
		Anna Johannes Nielsen	Kvinde	19 Kopiist		
21 st.	1	Frederik Knud Farrell	Mand	42 Forretningsbestyrer	Nødebo	
1.	5	Anders Petersen	Mand	74	Kolding	20
		Liloe Petersen	Kvinde	73	Roskilde	22
		Victor Petersen	Mand	36		
		Alfred Victor Petersen	Mand	10		
		Niels Victor Peter Petersen	Mand	37 Kontorist		
23 st.	2	Jens Peter Hansen	Mand	37 Arbejdsmand	Sorø	22

		Mette Marie Hansen	Kvinde	34	Prætsø	18
1.	4	Rasmus Hjorth Nielsen	Mand	45 Billetteur		
		Matilda Hjort Nielsen	Kvinde	39		
		Ellen Hjort Nielsen	Kvinde	7		
		Maithea Berg	tjenestepige	56	Norge	
25 st.	2	Vilhelm Brumanerdelt	Mand	30 Urmagermester	Helsingør	22
		Margrethe Brumanerdelt	Kvinde	34		
1.	4	Theodor Jørgensen	Mand	41 Murermester	Odense	30
		Anna Jørgensen	Kvinde	36	Helsingør	23
		Johanne Ella Jørgensen	Kvinde	2		
		Carl Wüstenberg	logerende	22 Mekaniker		
27 st.	1	Adolfine Berg	Kvinde	32 Rentrice		
1.	6	Emil Thomas Flerø	Mand	30 Fuldmægtig	Helsingør	24
		Anna Dagmar Flerø	Kvinde	23		
		Alexander Valdemar Flerø	Kvinde	4		
		Emil Eduard Flerø	Mand	2		
		Fanny Christensen	tjenestepige	16		
	2.	Thyra Liverti	Kvinde	18 Syerske		
29 st.	8	Matias Theodor Hansen	Mand	42 Guldsmedesvend	Odense	15
		Anette Dorthea Hansen	Kvinde	42	Norge	20
		Carl Christian Hansen	Mand	12		
		Matias Sophus Hansen	Mand	10		
		Herbert Hansen	Mand	7		
		Osvald Theodor Hansen	Mand	3		
		Emil Lydvig Lehson	logerende	24 stud. Polit	Odense	19
		Johannes Jacobssen	logerende	24 stud. Mag	Odense	19
	1.	Christian Jensen	Mand	61 Arbejdsmand	Kristemark	30
		Bothilda Jensen	Kvinde	62	Næstved	20
31 st.	1	Anna Christine Jensen	Kvinde	33	Korsør	
	1.	Emilie Frederikke Fiedermann	Kvinde	59 Håndarbejderske	Sønderborg	54
		Ida Katrine Matilde Fiederman	Kvinde	21 Lærerinde	Helsingør	16
	2.	Aksel Alexander Kingsberg	Mand	34 Piano	Horsens	
		Emma Friedel	Kvinde	57		
		Dagmar Feiedel	Mand	19		
33 st.	4	Markus Petersen	Mand	52 Fyrbøder	Vordingborg	
		Hanne Petersen	Kvinde	56		
		Christine Petersen	Mand	16	Frederiksberg	
		Marie Petersen	Kvinde	80	Vordingborg	
	1.	Hans Peter Jensen	Mand	40 Retsbud	Kalleberg	21
		Emma Jensen	Kvinde	35		
		Asel Hans Peter Jensen	Mand	6		
		Olga Marie Jensen	Kvinde	5		
		Jørgen Olsen Jensen	logerende	23 Lithograf	Frederiksberg	14
		Peter Christoffersen	logerende	23 Kontorbud	Østed	21
35 st.	9	Hans Hansen	Mand	33 Kongelig Damefrisør	Magleby	
		Anna Cathrine Hansen	Kvinde	37	Middelfart	
		Johannes Hansen	Kvinde	5		
		Valdemar Hansen	Mand	4		
		Ingeborg Margrethe Hansen	Kvinde	3		

		Anna Marie Hansen	Kvinde	1		
		Johanne Marie Andersen	Kvinde	15		
		Jens Jørgen Jensen	logerende	22 Matros i marinen	Virum	14
		Theodor Staaek	logerende	22 Underminor	Karhuus	14
1.	2	Karen Frey	Kvinde	69 Pensioneret	Lyngby	19
		Andrea Frey	Kvinde	44		
37 st.	1	Andrea Johultig	Kvinde	45 Rentrise		
1.	4	Wilhelm Martin Johultig	Mand	31 Kunstmalers		
		Vilhelmine Johultig	Kvinde	30	Aalborg	
		Ellen Johultig	Kvinde	1		
		Pigebarn uden navn	Kvinde			
39 st.	5	Peter Rasmussen	Mand	40 Bødkersvend		
		Magrethe Rasmussen	Kvinde	42	Bornholm	
		Julie Rasmussen	Kvinde	11		
		Salmi Patsson	logerende	26 stud. Mag	Island	
		Christine Christiansen	logerende	23 Semiraist		
1.	3	Lamrich Wilhelm Fog	Mand	30 stud. Ing	Køge	
		Matilde Rasmussen	Kvinde	36 Kontorist	Ringkøbing	32
		Alberta Rasmussen	Kvinde	11	Store Heddinge	7
41 st.	4	Sophie Olsen	Kvinde	59	Karlebo	
		Niels Peter Olsen	Mand	25 Smedersvend		
		Hans Christian Olsen	Mand	24 Maskinarbejder		
		Anna Christine Andersen	Kvinde	7		
1.	3	Carl Frederik Albeck	Mand	28 Kobbersmedesvend		
		Marie Albeck	Kvinde	36	Hjørring	
		Carl Frederik Albeck	Mand	1		
2.	3	Sophie Christine Nygreen	Kvinde	49 Syerske	Kalmar	36
		Johanne Melander	Kvinde	56 Porterske	Ringkøring	41
		Johanne Andersen	Kvinde	25 Syerske	Malmø	19
43 st.	5	Hans Jørgen Andersen	Mand	33 Postbud	Odense	25
		Anne Andersen	Kvinde	30	Odense	24
		Anna Johanne Andersen	Kvinde	2		
		Astrid Kirstine Andersen	Kvinde	1		
		Rasums Rasmussen	logerende	33 Skræddersvend	Odense	30
1.	4	Anna Christine Jørgensen	Kvinde	34	Rønne	
		Petra Juliane Jørgensen	Kvinde	7		
		Kjalmar Carl Jørgensen	Mand	4		
		Knud Valdemar Jørgensen	Mand	1		
45 st.	3	Peter Holm	Mand	36 Fyrbøder	Hasle	34
		Julie Vestergaard	Kvinde	46	Rønne	44
		Eimar Niels Vestergaard	Mand	6		
1.	4	Julius Valdemar Körrig	Mand	50 Typograf		
		Anna Josefine Körrig	Kvinde	44		
		Niels Frederik Körrig	Mand	17 Boghandler		
		Sophs Julius Körrig	Mand	13		
2.	1	Katrine Sophie Bölinger	Kvinde	59 Kontorarbejderske		
47 st.	5	Niels Mikkelsen	Mand	67 Håndskomagermester		
		Marie Mikkelsen	Kvinde	64		
		Agnes Mikkelsen	Kvinde	28		

		Dagmar Mikkelsen	Kvinde	20		
		Frederik Mikkelsen	Mand	17		
1.	3	Ole Johansen	Mand	49	Ølhandler	Sorø 22
		Caroline Albertine Johansen	Kvinde	47		
		Kirsten Mariette Johansen	Kvinde	10		
49 st.	2	Henriette Villumsen	Kvinde	69		Frederiksborg 3
		Arthur Villumsen	Mand	32	Handelsfuldmægtig	Nykøbing Falster
1.	3	Ole Henriksen	Mand	44	Lokomotivfører	
		Sophie Henriksen	Kvinde	38		
		Louise Henriksen	Kvinde	17		
2.	3	Peter Bollsen	Mand	25	Malersvend	Nibe 24
		Jarsine Bollsen	Kvinde	26	Dameskrædderinde	Nibe 19
		Anna Øster	Kvinde	37	Strygejomfru	Ramsø 30
51 st.	2	Christian Bollham	Mand	67	Bogholder	Odense 66
		Marie Bollham	Kvinde	71		Odense 70
1.	2	Hans Jørgensen	Mand	50	Arbejdsmand	
		Maren Jørgensen	Kvinde	48	Linnedvaskeri	
2.	3	Lousie Clausen	Kvinde	32	Sygepleierske	Odense 24
		Victor Clausen	Mand	12		
		Carl Köller	Mand	51	Styrmand	Bornholm 51
2 st.	4	Ole Larsen	Mand	49	Arbejdsmand	Frederiksborg 21
		Marie Larsen	Kvinde	52		Helsingør 23
		Rasmus Jørgensen	Mand	26		
		Henrik Villiam Larsen	logerende	23	Maskinassistent	
1.	3	Emilie Halm	Kvinde	42	Maskinist	Rønne 28
		Dagmar Halm	Kvinde	13		
		Astrid Halm	Kvinde	6		
4 st.	2	Anna Filmann	Kvinde	65	Rentrice	Holbæk 62
		Nicoline Filmann	Kvinde	56		Holbæk 53
1.	4	Christian Holm	Mand	55	Murersvend	
		Karmine Holm	Kvinde	52		
		Alfred Jensen	logerende	26	Forgyldersvend	
2.		Annie Sander	logerende	35	Sygepleierske	
6 st.	3	Henrik Hansen	Mand	45	Bogbindersvend	Thisted 23
		Mathilde Hansen	Kvinde	41		
		Christine Johansen	Kvinde	44	Korsangerinde	
1.	2	Henriette Riekler	Kvinde	67		
		Anders Miller	logerende	20	Manufakturhandler	
8 st.	2	Julius Fremming	Mand	30	Sergent i Militæret	
		Martine Vilhelmine Fremming	Kvinde	27		Lyngby 7
1.	2	Frederik August Knudsen	Mand	46	Tømrermester	
		Margrete Knudsen	Kvinde	40		
10 st	2	Christine Jensen	Kvinde	71	Frugt & Vildthandler	Thisted 22
		Ane Farium	Kvinde	58		Frederiksund 20
1.	3	Peter Knudsen	Mand	39	Skibsfører	Sorø 22
		Marie Knudsen	Kvinde	40		
		Magine Knudsen	Kvinde	8		
12 st.	5	Theodor Heinback	Mand	64	Rentier	
		Johanne Heinback	Kvinde	67		

		Ida Heinback	Kvinde	58		
		Connie Matilde Heinback	Kvinde	48		
		Caroline Marie Olsen	logerende	28		
14 st.	2	Carl Knudsen	Mand	44 Kontorist	Kroge	20
		Johanne Knudsen	Kvinde	49	Slesvig	27
1.	3	Jakob Dobrity	Mand	49 Snedkersvend		
		Anette Dobrity	Kvinde	36	Tyskland	19
		Henriette Dobrity	Kvinde	26		
16 st.	2	Jacob Andreas Krakau	Mand	29		
		Betty Marie Krakau	Kvinde	28		
1.	5	Søren Eriksen	Mand	42 Postbud	Lading	32
		Erik Rasmus Eriksen	Mand	6		
		Karen Christine Eriksen	Kvinde	4		
		Caroline Eriksen	Kvinde	36	Svendborg	29
		Marie Lindhardt	logerende	37 Sygeplejerske	Holbæk	30
18 st.	4	Hans Ramvoldt	Mand	29 Skibsbygger	Odense	23
		Bodil Ramvoldt	Kvinde	31	Odense	27
		Nils Viggo Ramvoldt	Mand	2		
		Ingeborg Ramvoldt	Kvinde	1		
1.	4	Richard Fremming	Mand	42 Assistent ved Hoffet		
		Marie Fremming	Kvinde	34	Hvidovre	21
		Carl Thodor Fremming	Mand	12		
		Albert Fremming	Mand	7		
20 st.	3	Niels Peter Petersen	Mand	31 Sergent	Odense	31
		Anna Sophie Petersen	Kvinde	24	Odense	24
		Carl Alfred Petersen	Mand	3		
1.	7	Frederik Petersen Schmidt	Mand	42 Forvalter		
		Karen Emilie Petersen Schmidt	Kvinde	35		
		Anna Petersen Schmidt	Kvinde	13		
		Caroline Petersen Schmidt	Kvinde	12		
		Frederik Petersen Schmidt	Mand	9		
		Christian Petersen Schmidt	Mand	8		
		Emma Hall	Kvinde	60	Lundby	21
22 st.	2	Hans Knudsen	Mand	43 Arbejdsmand	Frederiksborg	33
		Kirsten Knudsen	Kvinde	47	Sorø	19
1.	6	Hans Christoffersen	Mand	53 Arbejdsmand	Præstø	22
		Johanne Marie Christoffersen	Kvinde	52	Viborg	21
		Anna Christine Christoffersen	Kvinde	24 Dameskrædderinde		
		Jens Peter Christoffersen	Mand	22 Skriftsløber		
		Johanne Christoffersen	Kvinde	18 Dameskrædderinde		
		Marie Christoffersen	Kvinde	17 Dameskrædderinde		
24 st.	3	Matias Admiralic	Mand	50		
		Agnes Marie Admiralic	Kvinde	24 Skolelærerinde		
		Aksel Andreas Admiralic	Mand	23 Bogbindersvend		
1.	2	Mathilde Jørgensen	Kvinde	55 Rentrice		
		Niels Vilhelm Jørgensen	Mand	21 Kontorist		
26 st.	1	Theodor Lyngbye	Mand	33 Murersvend		
1.	3	Nora Louise Petersen	Kvinde	23		
		Georg Petersen	Mand	3		

		Ove Christian Petersen	Mand	1			
2.	1	Peter Andersen	logerende	38	Politibetjent		
30 st.	3	Caroline Khardt	Kvinde	53	Linnedsyning		
		Christine Fredeline Khardt	Kvinde	25	Ekspeditrise		
		Victor Khardt	Mand	17	Maskinlærling		
1.	3	Frederik Carlsen	Mand	72	Pensioneret af Marinen		
		Alfred Carlsen	Mand	34	Møbelhandler		
		Vilhelmine Carlsen	Kvinde	35			
32 st.	2	Mads Frandsen	Mand	59	Arbejdsmand	Præstø	45
		Maren Frandsen	Kvinde	70		Præstø	65
1.	3	Julius Baaty	Mand	56	Skræddermester	Tyskland	49
		Rangkold Baaty	Kvinde	44		Helsingør	37
		Yasmine Lundquist	logerende	59	Understøttes af Børnene		
34 st.	2	Neils Bergmann	Mand	64	Forh. Höker	Aalborg	23
		Termine Bergmann	Kvinde	58		Aalborg	23
1.	4	Matilde Pauline Rasmussen	Kvinde	31	Betjent	Odense	22
		Kjalmar Valdemar Rasmussen	Mand	7			
		Iben Helene Rasmussen	Kvinde	6			
		Caroline Heining	logerende	47	Håndarbejderske		
36 st.	9	Karl Vilhelm Johansen	Mand	33	Skomagemester	Trørød	21
		Kartirne Christine Johansen	Kvinde	30		Norge	20
		Carl Johansen	Mand	8			
		Anna Vilhelmine Johansen	Kvinde	7			
		Holger Johansen	Mand	5			
		Marta Margrethe Hohansen	Kvinde	3			
		Oluf Emil Johansen	Mand	2			
		Ellen Margrethe Johansen	Kvinde	1			
		Carl Frederik Malhe	Mand	17	Lærling	Frederiksberg	2
1.	4	Rasmus Nielsen Rasmussen	Mand	26	Murersvend		
		Christine Rasmussen	Kvinde	26			
		Christian Rasmussen	Mand	2			
		Karen Marie Rasmusen	Kvinde	1			
2.	1	Anders Rasmussen	Mand	?	Arbejdsmand		
38 st.	3	Johannes Lundquist	Mand	26	Forgyldersvend		
		Clara Lundquist	Kvinde	24			
		Astrid Lundquist	Kvinde	2			
1.	4	Jens Van Aeker	Mand	51	Skibsbygger	Belgium	30
		Marie Van Aeker	Kvinde	55		Belgium	28
		Johanne Van Aeker	Kvinde	24	Dameskrædderinde		
		Anna Van Aeker	kvinde	22			
40 st.	2	Anders Petersen	Mand	34	Bud	Odense	31
		Adeleide Petersen	Kvinde	23		Odense	14
1.	2	Peter Christian Mogensen	Mand	69	Læge i Marinen		
		Cathrine Mogensen	Kvinde	69			
2.	2	Vilhelmine Borfitgen	Kvinde	64	Handlende		
		Camilla Borfitge	Kvinde	27			
42 st.	6	Vilhelm Petersen	Mand	40	Tømrersvend	Sundbyøster	
		Stine Petersen	Kvinde	35		Sorø	23
		Ingeborg Petersen	Kvinde	7			

		Anna Marie Petersen	Kvinde	5		
		Christine Petersen	Kvinde	2		
		Ellen Petersen	Kvinde	1		
1.	3	Jens Christian Jensen	Mand	30	Sergent	
		Hilda Jensen	Kvinde	29		
		Einar Holger Jensen	Mand	3		
44 st.	4	Ferdinand Hansen	Mand	32	Cigarmager	Helsingør 4
		Camilla Hansen	Kvinde	31		Nykjærby 4
		Agnes Margrethe Hansen	Kvinde	3		
		Emilie Hansen	Kvinde	1		
1.	1	Anna Kirstine Liebet	Kvinde	76	Pensioneret	Hillerød 72
2.	4	Ludvig Knudsen	Mand	52	Metaldriversvend	
		Emma Knudsen	Kvinde	48		
		Katrine Knudsen	Kvinde	16		
		Karen Knudsen	Kvinde	13		
46 st.	4	Christian Windeleft	Mand	37	Behandler	Ribe 36
		Sophie Windeleft	Kvinde	28		Ribe 27
		Harald Windeleft	Mand	1		
		Peter Petersen	logerende	25	Skovfogedaspirant	
1.	4	Julian Carl Berlin	Mand	45	cand. phil	
		Caroline Berlin	Kvinde	41		
		Johanne Berlin	Kvinde	15		
		Aksel Berlin	Mand	13		
48 st.	3	Hans Christiansen	Mand	58	Cigarmager	Ringsted 43
		Christine Christiansen	Kvinde	42		Ringsted 19
		Lise Christiansen	Kvinde	39		Ringsted 30
1.	5	Karl Koppesen	Mand	35	Bud	
		Sophie Koppesen	Kvinde	30		
		Emilie Koppesen	Kvinde	6		
		Marie Koppesen	Kvinde	4		
		Christian Koppesen	Mand	2		
2.	2	Anna Sørensen	Kvinde	42	Dameskrædderinde	Jylland 30
		Marie Sørensen	Kvinde	13		
50 st.	1	Viggo Miller	Mand	31	Lagerforvalder	
1.	5	Ane Jesen	Kvinde	44		Faaborg 23
		Christian Jensen	Mand	12		
		Peter Kammerfri	logerende	24	Sekundløjtnant	
		Johanne Fugtmann	logerende	21		Vejle 18
		Adolf Fugtmann	logerende	23	Sekundløjtnant	Vejle 20

Bilag 8: Boligundersøgelsens resultater**Boligundersøgelse**

NB. Boligundersøgelsen må ikke offentliggøre af hensyn til beboerne

Abildgaardsgade 3-49, 4-48, den 5. Februar 2006

Husnr.	Sal	Navn (fuldenavn)	Alder	Stilling	Uddannelse	Ejer / lejer	Kælder	Loft
3		Ønsker ikke at deltage		2 beboere				
5		Bente Larsen	49	Adjunkt	Dr. Phil	ejer	nej	nej
		Bjørn Askesen	57	Professor	Ph. D	ejer		
		Troels	17	Gymnasium				
		Mads	11	Folkeskole				
7		Frans Bak	47	Komponist	A.M. Fra Konservatoriet	ejer	ja	ja
		Marianne Moritzen	46	Filmproducer	Aktodidak	ejer		
		Mads M. Bak	13	Folkeskole				
		Emil M. Bak	11	Folkeskole				
9		Daniel Blanc		Landsbrugs Attache	Ingeniør	lejer	nej	nej
		Caroline Blanc		Tranlatøn	ISIT, Paris	lejer		
		Nicolas Blanc		Gymnasium				
		Olivie Blanc		Folkeskole				
11		Er bortrejst		2 beboere				
13	st.	Dorit Røtzler Møller	42	Civilingeniør	Civilingeniør	ejer	delvist	delvist
	1.	Anna	13	Folkeskole				
		Sara	9	Folkeskole				
	2.	Henriette Kristensen	36	Designer	Arkitekt	lejer		
15		Frederikke Alban	34	mediekonsulent	journalist	ejer	ja	ja
		Sigurd Nissen Pedersen	36	chefredaktør	bach. + journalist	ejer		
		2 børn						
17		Ubeboet						
19		Anders Koch	42	Læge	Læge	Ejer	nej	ja
		Susanne Koch	41	læge	Læge	Ejer		
		Joachim Koch	13	Folkeskole				
		Mikkel Koch	11	Folkeskole				
		Caroline Koch	8	Folkeskole				
21		1 beboer						

23	Misja Keding	58	sundhedskors	sygepleyerske	ejer	ja	ja
	Lars Josephsen	66	pension	cand. Scient	ejer		
25	Morten Zentken	54	Professor	Musiker	Ejer	nej	ja
	Karen Marie Zentken	41	Uddannelseschef, DR	Lydtekniker	Ejer		
	Laura Maj Zentken	6	Skoleelev				
27	Per Jürgensen	62	Efterløn	Bank + it	Ejer	ja	ja
	Annie Wulff	55	Ergotepeút	Ergotepeút	Ejer		
	Julie Hove Jensen	27	Studerende		lejer		
29	Rolf Elm - Larsen	56	Kontorchef	Cand. Scien. Pol	Ejer	nej	ja
	Hanne Elm - Larsen	53	Sygeplyerske	sygeplyerske	Ejer		
	Signe Elm - Larsen	20	Gymnasieelev				
	Sigurd Elm - Larsen	17	Gymnasieelev				
31	Maria Lindholm	58	Inst. Leder	pædagog	ejer	nej	nej
	Stig Lindholm	59	Selvstændig ing.	ingeniør	Ejer		
33	Margrethe Christensen	50	Socialrådgiver	Socialrådgiver	ejer	uvist	uvist
35	Rikke Bøllingstoft	31	jura og udlejningschef	cand. Merc. Jur	ejer	nej	ja
	Jesper Nielsen	33	informationsarkitekt	fotograf, bachelor i kom./medievidenskab			
37	Anne Marie Rosager	67	Pensionet Sygepleyerske	Datalog, Handel	Ejer	nej	ja
39	Marie Loïuse Andreasen	69	Landretsdommer	cand. Jur	ejer	nej	ja
	Carl Vang Petersen	79	grafiskdesigner	grafisk højskole	ejer		
41	Peter Japsen	55	seniorforsker	dr. Scient	ejer	nej	ja
	Susann Albeck	54	lektor	Cand. Ling. Merc	ejer		
	Terasa Albeck Japsen	20	studerende	stud. Scient			
	Clara Albeck Japsen	18	gymnasieelev	gymnasieelev			
43	4 beboere Ønsker ikke at deltage i undersøgelse, da de ikke vil have offentliggjort deres navne.						
45	Jørgen Bartels Petersen	63	Kontorchef	cand. Jur	ejer	nej	nej
	Eva Petersen	61	Korrespondent	fuldmægtig	ejer		
47	Ubeboet						
49	Jørgen Abildgaard	49	Direktør	arkitekt	ejer	ja	ja
	Susanne Kuehn	45	Chefkonsulent	sociolog	ejer		
	Tobias Abildgaard Hjort	19	Gymnasium				
	Lærke Kuehn	16	Gymnasium				
	Malthe A. Kuehn	11	Folkeskole				
	Aske A. Kuehn.	8	Folkeskole				

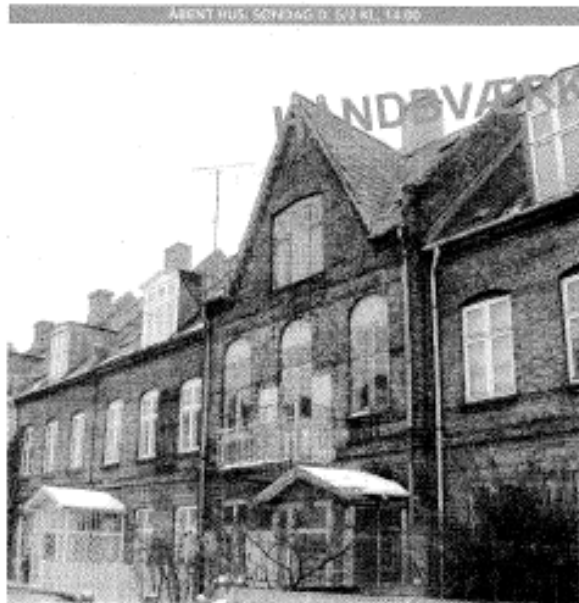
4	st/1	Dorte Mikkelsen Nørgaard	38	teknisk assistent	firma udd.	ejer	nej	ja
	st/1	Knud Erik Nørgaard	50	musiker	konservatoriet	ejer		
	st/1	2 børn						
	2	Kristine Høeg	33	journalist	journalist	ejer		
6		Elsebeth	uvist	uvist	uvist	ejer	uvist	uvist
		Heidi Lillelund	31	lærer	lærerudd.	lejer		
8		Anne Marie Daugaard	56	Skribent	magister i litteratur	ejer	ja	ja
		Bente Daugaard	80	Designer	cand. Med	ejer		
10		Jørgen Henningsen	69	Pensionist	shipping	ejer	nej	nej
		Hanne Juvik	68	Marskendiser	pædagog	ejer		
12		Arild Holm	61	Musiker	Litograf	ejer	ja	ja
		Lene Elisabet Stochholm	58	Souschef	socialrådg.	ejer		
		Rasmus S. Holm	20	Butikass.	student			
14		Signe Møller						
16		Astrid Mathiasen	48	tekster	cand. Mag.	ejer	nej	nej
		Arne Denbæk	54	direktør	grafiker og illustratør	ejer		
18		Bortrejst 2 beboere						
20		Birgitte Lindencrone	54	billedkunst på vuc	cand. Mag	lejer	nej	nej
		Peter Nybo Rasmussen	45	IT- administratør Riget	cand. Mag	lejer		
		Elizabeth Lindencrone	17	Gymnasieelev				
22		Trine Feddens	33	Slagsass. Mode agentur	psykoterapeut	ejer	uvist	uvist
		Michael Juhl Feddens	40	Direktør Mode agentur	handelsudd. Psykoterapeut	ejer		
		2 børn						
24		Bjørn Rasmussen			Cand. Scient.			
26		Synnøve Falk	50	Advokat	cand. Jur	ejer	nej	nej
		Mogens Freyer	51	Overlæge	cand. Med	ejer		
28		Husere flere mentalt retarderede , ejes af Evnesvages Vel Skiftende beboere - normalt bosat af 4 personer ad gangen.						
30		Marianne Lund	53	Ergoterapeut	Ergoterapeut	ejer	nej	nej
		Mogens Kappel	58	Tandlæge	Tandlæge	ejer		
32		Kristine Bernhoff	35	Salgschef	Skolelærer	ejer	ja	nej
		Jacob Bernhoff	34	Advokat	Cand. Jur	ejer		
		Oskar Bernhoff	8					

	Konrad Bernhoff	4					
34	Carl - Johan Edeling	69	Pensioneret	tandlæge/ læge	ejer	nej	ja
	Hanne Merete Edeling	65	Pensioneret	cand. Jur	ejer		
36	Karoline G. Lorentzen	33	Fuldmægtig	Cand. Jur	ejer	nej	nej
	Johan Lorentzen	34	Advokat	Cand. Jur	ejer		
	Klara Lorentzen	6					
	August Lorentzen	4					
38	Lars Oxfeldt Mortensen	52	Filminstruktør	HF.	ejer	nej	ja
40	Sanne Bertram	58	Oversætter	Cand. Phil	ejer		
42	Familiefond ejer huset siden dets oprettelse, bosættes af studerende eller pensionister mod en mindre husleje, huset er opdelt i 2 lejligheder, pt. er den ene bosat af 2 studerende.						
44	2 beboere Ønsker ikke at deltage						
46	Rasmus Friis	33	Direktør	Tømrer/ konstruktør	ejer	ja	ja
	Anne Kirstine Kjærgaard	35	Projektleder	Markeds Økonom	ejer		
	Sofie Friis Kjærgaard	4					
	Oskar Friis Kjærgaard	3					
48	Helle Münster	64	Efterløn	Lærer	ejer	nej	nej
	Reinhiard Münster	61	Efterløn	handelsud.	ejer		
	Jasper Münster	37	EDB konsulent	Datalog	lejer		

Bilag 9: Boligannonce

Det er en af de store kartofler. Værs'go!

KØBENHAVN Ø Eckersbergsgade 34

KÆRLEIGHED Et håndværkertilbud af diskussioner - men med et længe potensiale. Endet beliggende i en af de bedste strøg i København. Vindues, tegl, indvendigt - ALT skal skiftes. Boligen ligger midt på rosen på solen - således er køkkenet for sol i dagtimerne. Ejdes i fællesskab, 2 etage og kelder, generelt køkken og

generelt bad. 1. sal Generelt, keller og bad. 2. etage. 2. sal generelt køkken og toilet. 1 værelse og stue. Der er mulighed for at få lov til kig på 2. sal. Kælder med flere depositum rum. Opløst Huset, vi er IKKE færdig for ABENT HUS. På åbent hus kan man få en rådgivning og tilgængelig. SAG: 212094

KVU: 4.999.000

Bolig nr. 14018 Etag. 4 Grund nr. 11
 Stue/Var. 32 Dyppe 1803 Keller 41

KØBENHAVN Ø Webersgade 56

WILLA Meget central placering ved søerne. Rækkehuse med fantastisk i mere end god stand. Huset har over en årtalle garanteret en nem og smuk indgang med rosen for haven ind og ud. Man møder sig i møblerne er nye, heres adgang til ligger på alle etage, som ligger op til det store nye køkken. Generelt Træg

pe til 1. sal søer byder på møbelsæt med skab og sofa. Generelt. Stor dejlig badeværelse med bruseniche. 2. sal har lok til kig og en stor stue. Der er 1. sal søer med overlystning. Løst til lejlighed. Kælder Løbetræ (til plæne). SAG: 212705

KVU: 4.999.000 FAST NT. 23.431 AFDRE. PE. 14.513
 UD. 325.000 FAST BRT. 28.871 AFDRE. BRT. 18.771

Bolig nr. 13346 Etag. 2 Grund nr. 73
 Stue/Var. 2/2 Dyppe 1876/1922 Keller 46

WWW.DANBOLIG.DK / WWW.BOLIGSIDEN.DK

DanBolig

BYENHUSGATEN 10, 2100 KØBENHAVN Ø, TLF. 33 12 12 12, WWW.DANBOLIG.DK, WWW.BOLIGSIDEN.DK